

Освіта і культура

УДК 655.41(477)«1930/1934»

В. К. Молоткіна

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИДАВНИЦТВ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО ВИДАВНИЧОГО ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНИ (1930-1934 РОКИ)

У статті аналізується матеріально-технічне забезпечення видавництв радянської України в системі Державного видавничого об'єднання України як центрального органу, що здійснював загальне керівництво державною видавничою справою в УСРР у першій половині 1930-их років.

Ключові слова: видавництво, видавнича справа, госпрозрахунок, друкарський папір, книга, поліграфічна промисловість.

На сучасному етапі розвитку української історичної науки інтерес до видавничої справи 1930-их років, яка була одним із стратегічних напрямів у розв'язанні ключових завдань у радянській Україні – посилення впливу комуністичної ідеології на свідомість громадян, не зменшується. Саме в 1930-і роки, щоб зберегти в своїх руках видавничу справу, як одну з важливих ідейно-політичних та економічних командних висот соціалізму, радянська влада її централізує та вдержавлює.

Хоча проблеми матеріально-технічного забезпечення видавництв й посіли певне місце в роботах радянських дослідників [3; 6; 9], але орієнтація радянських учених на ідеологічно упереджені схеми призвела до перебільшеного утвердження провідної ролі Комуністичної партії в розвитку українського друку. Тож, висвітлюючи діяльність видавництв, вони лише зазначали, що «скрутне матеріальне становище пов'язане із загальною скрутою в державі», й зовсім не з'ясовували істинні причини такого стану.

У цій статті автор ставить за мету показати особливості матеріально-технічного забезпечення видавництв радянської України в системі Державного видавничого об'єднання України, як центрального органу, що здійснював загальне керівництво державною видавничою справою в УСРР у першій половині 1930-их років.

Державне видавниче об'єднання УСРР (ДВОУ) було створене постановою ВУЦВК і РНК УСРР від 21 серпня 1930 року [8, с.144-148] й мало за мету організувати загальне керівництво та планування державною видавничою справою УСРР, розповсюджувати друковані твори, а також торгівлю допоміжним крамом. Цей захід був викликаний «необхідністю реорганізації видавничої справи на основі спеціалізації й концентрації господарської, торговельної та виробничої діяльності видавництв» [6, с.75]. В основу реорганізації, проведеної за ініціативою Держплану УСРР та інших директивних органів, був покладений принцип типізації за характером і соціальним призначенням видавничої продукції зі

збереженням єдиного керівного центру [4, с.448]. З появою ДВОУ всі провідні видавництва УСРР увійшли до загальнодержавної видавничої системи [5, с.284-286].

У складі ДВОУ були створені типізовані видавництва: «Пролетар» (твори основоположників марксизму-ленінізму, партійна та суспільно-політична література), Держтехвидав (технічна література), Держсільгоспвидав (книги з питань сільського господарства й агротехніки), «Радянська школа» (підручники і методична література для вчителів), «Український робітник» (масова політична та професійна література), «Література і мистецтво» (художня література), «На варті» (військова, спортивна література), Держмедвидав (медична та природознавча література), «Молодий більшовик» (дитяча, юнацька й комсомольська література) [3, с.243]. Кожне з них складало свій тематичний план, який затверджувався правлінням ДВОУ, до складу якого входили завідувачі (або голови правлінь) усіх типізованих видавництв та книгоцентру й поліграфоб'єднання. Правління також виділяло їм кошти, встановлювало загальні принципи побудови їхньої роботи, призначало керівний склад цих підприємств (крім завідувачів чи голів правлінь, яких призначав НКО), готувало кадри для всіх підлеглих йому підприємств та проводило капітальне будівництво. Як окреме видавниче підприємство, що діяло на основі госпрозрахунку, типізоване видавництво мало свій промфінплан і баланс, які входили до зведеного промфінплану й балансу об'єднання [12, с.34]. Типізовані видавництва безпосередньо проводили всю роботу щодо видання літератури з відповідної галузі знання. Також при типізованих видавництвах створювались ради, які розглядали річні та кварталні редакційно-видавничі плани [11, с.31].

До складу ДВОУ входило також Управління поліграфічними підприємствами (УПП), що обслуговували книжково-журнальні видавництва [12, с.34]. УПП керувало розподілом друкарень між видавництвами, забезпечувало їх необхідним устаткуванням і матеріалами [9, с.80]. Для керівництва книготоргівлею в складі ДВОУ була спеціальна організація Укркнигоцентр [12, с.34].

Матеріально-технічна база ДВОУ складалася з 9 друкарень, які безпосередньо підлягали Управлінню поліграфічних підприємств [5, с.76] і становила єдине господарське підприємство на окремому балансі й господарському розрахунку. Загальне планування та капітальне будівництво поліграфічної бази ДВОУ залишалося за ВРНГ [11, с.31]. Та, треба зазначити, що реорганізаційний період, через відсутність додаткових коштів, спротив низки організацій та видавництв й «необґрунтовані чутки», «дуже затягся». Так, поліграфічне об'єднання повинне було, за постановою РНК, подати список друкарень, що мали перейти до видання ДВОУ, але це «викликало балачки, що, мовляв, друкарні, які перейдуть до ДВОУ, не будуть навантажені роботою, можливе безробіття робітників і т. ін.». Видавництво «Культура», яке повинне було ввійти до нового видавництва дитячо-юнацької літератури, місцеві організації не хотіли передавати. «Книгоспілка» вимагала сплати за передачу до об'єднання своєї видавничої частини, «хоча за основним змістом реорганізації ДВОУ був наступником усієї видавничої роботи і сплачувати за передачу йому видавничих функцій не повинне». НКЮ заборонив передачу ДВОУ майна Юридичного видавництва. Тож, «перші кроки видавництв України на нових рейках» не дали очікуваного ефекту [1, с.28].

Хоча в межах одержаної кількості друкарського паперу ДВОУ, порівняно з іншими видавництвами, було забезпечене краще (одержало 84,4%) та протягом травня-червня 1931 року «переживало велике фінансове напруження». «Фінансове напруження» ДВОУ, що відчувалося в усій системі, пояснювалося як неодержанням від «Книгоспілки» покриття за передану літературу, так і складністю методів розрахунків поміж окремими одиницями ДВОУ й серйозною диспропорцією між виконанням виробничих завдань та завантаженням коштів [10, с.15].

Узагалі, видавництва в системі ДВОУ «впиралися» в неналагодженість, нечіткість та в непродуманість фінансових розрахунків. Кожне видавництво, зокрема «На варті», хоч і мало юридичні права складати потрібні договори, але на практиці не завжди могло твердо спертися на певні пункти свого договору, щоб уплинути на чітке виконання своїх планів. Наприклад, коли справа доходила до певних фінансових вимог від Укркнигоцентру, останній передавав такі вимоги до управи ДВОУ, а та, замість того, щоб радикально розв'язати ці взаємини, тримала справу якийсь час у себе, не розглядаючи її по суті, а далі повертала без будь-яких наслідків до видавництва.

Не краще стояла й справа з регулюванням та розподілом паперу між видавництвами. Відповідно видавництва не могли забезпечити друкарні папером, а відтак, не могли вимагати від друкарні вчасної та якісної продукції. Отже, видавництва фактично перебували в «знеособленому» фінансовому стані, а за таких умов будь-які договори з певними виробництвами чи установами не мали практичного значення. У видавництвах панувала «знеосібка» (ніхто не ніс жодної відповідальності за браковану продукцію, не відповідав за терміни виходу книжок з друку), «зрівнялівка» в оплаті праці, не було нормування й відрядності в роботі. Так, у Держтехвидаві був зовсім відмінний характер і обсяг роботи низки робітників на тій самій посаді. Були випадки, коли секретар однієї редгрупи фактично виконував обов'язки редактора-організатора (вів переговори з авторами, замовляв рукописи, вкладав угоди) і в той же час отримував таку ж платню, як й інший секретар групи, що вела суто технічну роботу. Така ж «зрівнялівка» була й в оплаті авторів (малокваліфікований автор одержував такий самий гонорар, як і кваліфікований письменник) [7, с.4-6].

У 1932 році держплан, хоча й зменшує норми для видавництв, зважаючи на «надзвичайно обмежені ресурси паперу» (потреби українських видавництв у папері в 1931 році було задоволено на 58,3% і газетним – на 78,2%), та видавництва все одно повинні були «вперто боротись за збільшення паперових ресурсів» [14, арк.3, 9-10]. Адже, розподіляючи загальні ресурси паперу поміж окремими видавництвами, Комітет у справах друку (КСД) виходив «з потреби забезпечити в першу чергу достатній зріст технічної й політичної літератури та потреби школи в підручниках». Зокрема, ОНТВ для видання технічної літератури призначалось 2190 т паперу, або 15,5% усіх ресурсів, видавництву ЦК КП(б)У – 2420 т (17,2%), «Держсільгоспвидаву» – 1700 т (12,1%), нацменвидавництвам – 720 т (5,1%). Для 6 видавництв ДВОУ призначалось 6370 т, або 45,2%. З цієї кількості найбільше припадало на видання підручників – «Радянська школа» – 3723 т (26,4%), на видання художньої літератури – «ЛІМ» – 825 т (5,8%), а також на видання дитячої дошкільної та юнацької літератури – «Молодий Більшовик» –

655 т (4,7%). А от такі видавництва, як «Маса», «Культура й труд», «Коммуна писателів», КСД зняв з постачання папером [14, арк.8].

Крім того, видавництва, що в 1932 році мали працювати в умовах «колосального зростання попиту на комуністичне друковане слово та за наявності надзвичайно обмежених ресурсів паперу», повинні були «дати країні більше продукції й кращої якості» [14, арк.4]. І, хоча видавництва й розуміли, що «художнє оформлення обкладинок до книжок в значній мірі сприяє успішному розповсюдженню видань і навпаки – книжка, та ще до того маловідомого автора, видана без художньої обкладинки, часто-густо попадає до видань малоходових, а то й збільшує запаси неліквідної літератури» [13, арк.84]. Та фізична і моральна зношеність устаткування, недостатнє поповнення новими машинами зумовили погіршення поліграфічного оформлення літератури [14, арк.23].

У 1932 році КСД при РНК УСРР на видання книг планував витратити 32335 тис. крб., або на 97,5% більше, ніж у 1931 році (у 1931 році 15841 тис. крб.). Зростання витрат в основному йшло за рахунок збільшення авторського гонорару. Це зумовлювалось тим, що до нього почали відносити вартість редакційної обробки рукопису штатним апаратом, тоді як у 1931 році ці витрати до суми гонорару не включались. Також було передбачено збільшення видань оригінальної літератури, тоді як раніше переважали переклади, на котрі видавництва, як правило, авторські гонорари не сплачували. Крім того, почали сплачувати авторські гонорари за перекладні твори (видавництва почали звертатись до автора чи фахівця редактора з вимогою переглянути переклад і тим самим були поставлені в необхідність сплачувати гонорар). Підвищення загальної суми витрат на гонорар відбувалось ще й за рахунок «поліпшеної редакційної обробки» рукопису, що мала привести до видання літератури «більш високої ідеологічної якості» [14, арк.5, 14-15].

Пересічна вартість 1 авторського аркуша в 1932 році становила 201 крб., тоді як у 1931 році – 120 крб., а за оригінальні твори – 150-200 крб. [14, арк.15, 16]. Так, згідно з договором між видавництвом «Гарт» та І. Ле (Мойся) від 12.02.1931 року, видавництво повинне було виплатити автору по 150 крб. за авторський аркуш. Виплата гонорару проводилась – 70% при здаванні до друку, решта після виходу [19, арк.16]. Тоді як, згідно з договором між видавництвом «Пролетар» та секретарем ЦК ВЛКСМУ С.І. Андреєвим від 14.12.1932 року, видавництво повинне було виплатити автору по 350 крб. за авторський аркуш (авт. арк. обчислювався в 40 тис. друк. знаків). Відповідно виплата гонорару проводилась – 75% після ухвали до друку, 25% після виходу з друку [16, арк.1-1 зв.].

В основному всі видавництва, які знаходились у системі ДВОУ, були збитковими. Наприклад, видавництво «ЛІМ», видаючи академічне видання творів Шевченка, потребувало дотацій, на які Наркомосвіта не мала коштів; видання журналів «Радянська література», «Советская литература», «Життя і Революція» – органів оргкомітету письменників, також потребували понад 300 тис. крб. дотацій на рік. Журнали «Червоний шлях» та «За марксистсько-ленінську критику» також були збитковими виданнями. Збитки від видання журналів (до ліквідації ДВОУ) видавництво покривало коштом прибутків від інших видавництв. Щоб покрити збитки по академічному виданню, НКО просив переглянути ухвалу ЦК КП(б)У, згідно з якою масове видання «Кобзаря» Шевченка було доручено видавництву

«Радянська література», та передати це видання видавництву «ЛІМ» [15, арк.22]. М. Яловий, як головний редактор «ЛІМ», на запитання – «чому такі погані справи видавництва» – відповів: «нісенітниця, кому українська література потрібна, тому й ЛІМ банкрут» [2, арк.105].

У 1934 році на основі рішення Секретаріату ЦК і за особистим дорученням секретаря ЦК П.П. Постишева, НКФ УСРР, обстеживши видавництва: «Радянська школа», «ЛІМ» і «Медвидав», виявив «явища безвідповідальності, зловживань, збитковості й т.д.». Зокрема, згідно з довідкою про результати ревізії, видавництво «Радянська школа» в 1933 році виконало свій план на 127,5% та собівартість підручників була завищена на 39,25%. Таке завищення комісія пов'язувала з високою вартістю витрат, пов'язаних з оплатою типографських робіт і авторських коректур. Тож, видавництво мало 6613,3 тис. крб. прибутку, що становило майже 80% собівартості підручників, виданих видавництвом. Також ревізія виявила, що, в результаті збільшення зарплати окремим працівникам (18 чол.) та збільшення штатів, фонд зарплати за 1-е півріччя 1934 року перевитрачений на 18%. У результаті безконтрольних витрат коштів кілька працівників отримали «шляхом різних прихованих видів» по 2-2,5 ставки. Наприклад, головний бухгалтер Дрібінська при середньомісячній зарплаті в 600 крб. отримувала 1290 крб.; заступник головного бухгалтера Бабкін при зарплаті 450 крб. – 1033 крб.; редактори при зарплаті в 375 крб.: Шереметьєва – 1044 крб., Фелікс – 1036 крб., Петренко – 998 крб. і т. д. [15, арк.132-135].

Стан справ у «Медвидаві» (за результатами ревізії) також свідчив «про безгосподарність, відсутність керівництва з боку наркомату, що призвело до збитків у 1933 році, а в 1934 році становище ще більше погіршилось. Промфінплан було виконано на 59,8%. Загальні збитки за 1933 рік становили: по книжковій продукції – 16 тис. крб. й по періодичних виданнях – 240 тис. крб.; редактори, отримуючи номінально 375-500 крб. зарплати за місяць, крім того, за відрядну роботу в цьому ж видавництві отримали за 7 місяців: Куцай – 3543 крб., Сокольський – 5630 крб., Бальвас – 6170 крб., Дроб'язко – 9530 крб. Також «Медвидав» допустив велику безгосподарність у торговельній діяльності. Випустивши в 1933 році книг на 1020 тис. крб. і за 1-е півріччя 1934 року – на 50 тис. крб., видавництво мало дебіторську заборгованість в 140 тис. крб. та на 261,2 тис. крб. книг на складі [15, арк.136-137].

Видавництво «ЛІМ» програму із відбитків у 1933 році виконало на 32,9%. Збитки становили 458 тис. крб., з них по випуску книжок – 223 тис. і по періодичних виданнях – 235 тис. крб. Виробнича програма на перше півріччя 1934 року була виконана на 65,7%, що становило 27,6% річного плану. Проте, основні «прориви» пов'язували не з масовим зняттям «шкідливих» книжок з виробництва та з плану, а з «шкідницькою діяльністю націоналістів, які очолювали видавництво». Невиконання програми пояснювалось переглядом авторського портфеля видавництва, «засміченого контрреволюційно-націоналістичною літературою», а збитковість у сумі 226 тис. крб. – витратами на ці рукописи. Сума збитків по авторських гонорарах становила 50% витрат. Зокрема, по творах С. Пилипенка («колишнього директора, націоналіста») було списано 3786 крб., по творах Хвильового – 29668 крб., О. Вишні – 10332 крб., М. Скрипника – 14524 крб. Як зазначалось у висновках комісії за ревізією в 1932 році, «ЛІМ» з тих же причин зазнав збитків на 608 тис. крб. [15, арк.138].

Витрати, зроблені в процесі підготовки «шкідливих» книг до друку, видавництво списувало на збитки та проводило зняті з друку назви по масовій дешевій бібліотеці «за рахунок витрачених коштів» [18, арк.2]. Тож, як бачимо, через масові зняття книжок з виробництва видавництво несло великі збитки.

Звісно, серед авторів, яким виплатили аванс за не подані або не схвалені до друку твори, були не тільки «націоналісти», а й «чимало таких, що нині становлять кадри радянських письменників». З них видавництво намагалося стягувати борги, видані як аванс за ненадруковані твори, через суд. Так, у 1932 році «ЛІМ» намагався стягнути через суд з авторів-боржників: Г.Я. Захарова – 735 крб., А.М. Загоруйка – 600 крб., з Н.С. Рибакі – 1358 крб. та інших [17, арк.1-15]. Та, «роблячи спроби стягувати в цих товаришів гроші», видавництво «боялось створити несприятливу атмосферу навколо себе у письменницьких колах» й не знало, як бути, бо, «з одного боку, треба рятувати державні гроші, а з іншого – не бажано із загальнополітичних міркувань створювати несприятливі настрої серед письменників» [15, арк.90-90 зв.].

Прийшовши до висновку, що ДВОУ «по суті являє з себе найгірший приклад функціональної системи управління» і що «внаслідок існування такої системи» спостерігалася незацікавленість з боку видавництв у зниженні собівартості, відсутність боротьби за якість продукції, за зменшення браку, видавництва не мали стимулів боротися за свою рентабельність, за чітку фінансову роботу; через те, що ДВОУ давав на початку року своїм видавництвам одну цифру кількості паперу на рік, а потім, під час роботи, папір передавався іншим видавництвам, замовлені ж рукописи за браком паперу списувались на збитки, часто-густо видавана продукція не відповідала тематичному плану, промфінплан не виконувався; неможливість розпоряджатися друкарнями призводила до запізнення виходу частини літератури, внаслідок чого набір розбирався і списувався на збитки й, навіть, коли, врешті-решт, продукція виходила, то видавництво не знало, коли вона дійде до читача і коли видавництво одержить за неї гроші та сплатить своїм авторам, партійне керівництво у 1934 р. ліквідує ДВОУ та управління поліграфічними підприємствами при ДВОУ й створюються окремі типізовані видавництва з прикріпленими до них друкарнями, які передавались безпосередньо у відання видавництв» [15, арк.13-14 зв.]. Зокрема, за видавництвом «Радянська школа» закріплювалась друкарня ім. Петровського у Харкові, а «Партвидав» замість цієї друкарні передавалась 6-а друкарня в Києві, видавництву художньої літератури «ЛІМ» – 16-а друкарня ім. Фрунзе у Харкові, видавництву дитячої літератури – 4-а друкарня в Одесі, а видавництву «Український робітник» – 2-а друкарня в Харкові. Видавництво юнацької літератури друкувало свою продукцію за договорами в друкарні «Дитвидав» в Одесі, «Медвидавництво» – в друкарні ВУАН у Києві, а видавництво «Мистецтво» – в друкарні ім. Фрунзе і в цинкографії Харкова [15, арк.13-16]. Єдиному Державному видавництву художньої літератури передавалось усе майно, поліграфічні підприємства й інші цінності видавництв «ЛІМ» та «Радянська література» з усім активом і пасивом [15, арк.145, 151].

Отже, з метою централізації ідеологічного та господарського керівництва видавничою справою 1930 року при НКО УСРР на рівні управління створюється Державне видавниче об'єднання України. Проте через так звані організаційні «непорозуміння» налагодити необхідну координацію і контроль у такому

книговидавничому об'єднанні було важко. В основному всі видавництва, які знаходились у системі ДВОУ, були збитковими. У видавництвах панувала «знеосібка», «зрівнялівка» в оплаті праці, не було нормування й відрядності в роботі. Видавництва не були зацікавленими у зниженні собівартості, в якості продукції, зменшенні браку, не мали стимулів боротися за свою рентабельність.

Неможливість розпоряджатися друкарнями призводила до запізнення виходу частини літератури, внаслідок чого набір розбирався й списувався на збитки, і навіть коли, врешті-решт, продукція виходила, то видавництво не знало, коли вона дійде до читача і коли видавництво одержить за неї гроші та сплатить своїм авторам. Крім того, видавничі плани весь час знаходилися під «загрозою зриву» й через незадовільне постачання папером. Усвідомивши, що ДВОУ замість керувати й спрямовувати книжкову справу УСРР зробився її гальмом, партійне керівництво вирішило у 1934 році його ліквідувати і створити окремі типізовані видавництва з прикріпленими до них друкарнями.

Список використаних джерел

1. Видавнича робота на нових рейках (Розмова з головою правління ДВОУ тов. Крихом) // Радянський книгар. – 1930. – № 21. – С. 28.
2. Галузевий державний архів Служби безпеки України, спр. 36546, т. 4, 226 арк.
3. Книга і друкарство на Україні / За ред. П.М. Попова. – К.: Наук. думка, 1965. – 315 с.
4. Книга и книжное дело в Украинской ССР: Сб. материалов 1917-1941. – К., 1985. – 478 с.
5. Культурне будівництво в Українській РСР. Важливі рішення Комуністичної партії і Радянського Уряду 1917-1959 рр. Збірник документів. В 2-х Т. – К.: Держполітвидав УРСР, 1959. – 396 с.
6. Молодчиков О.В. Книга радянської України / О.В.Молодчиков. – К.: Політвидав, 1974. – 176 с.
7. Перевірка виконання 6 вказівок т. Сталіна по видавництвах // Радянський книгар. – 1931. – № 36. – С. 4-7.
8. Реорганізація видавничої та книготорговельної справи на Україні // Бібліологічні вісті. – 1930. – № 3. – С. 144-148.
9. Скрипник Т.О. Становлення видавничої системи в Українській РСР / Т.О.Скрипник // Теорія та історія радянської книги на Україні: Зб. наук. праць / Ред. кол. Б.П. Ковалевський (відп. ред.) та ін. – К., 1983. – С. 66-82.
10. Фідельман Б. Плани першого півріччя III-го вирішального року українські видавництва не виконали / Б. Фідельман // Радянський книгар. – 1931. – № 21-22. – С. 11-15.
11. Хроніка // Радянський книгар. – 1930. – № 15-16. – С. 31-39.
12. Хроніка. Постанова Ради народних комісарів УСРР 21 серпня 1930 року про Державне видавниче об'єднання УСРР // Радянський книгар. – 1930. – № 17-18. – С. 34-35.
13. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 177. – Оп. 1. – Спр. 1801. – 341 арк.
14. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі ЦДАГО України). – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 5299. – 58 арк.
15. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 6441. – 169 арк.
16. Там само. – Ф. 7. – Оп. 12. – Спр. 378. – 2 арк.
17. Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України (далі ЦДАМЛМ України). – Ф. 584. – Оп. 1. – Спр. 60. – 29 арк.
18. ЦДАМЛМ України. – Ф. 584. – Оп. 1. – Спр. 105. – 25 арк.
19. Там само. – Ф. 585. – Оп. 1. – Спр. 1. – 71 арк.

В. К. Молоткина

**МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИЗДАТЕЛЬСТВ
СОВЕТСКОЙ УКРАИНЫ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО
ИЗДАТЕЛЬСКОГО ОБЪЕДИНЕНИЯ УКРАИНЫ (1930-1934 ГОДЫ)**

В статье анализируется материально-техническое обеспечение издательств советской Украины в системе Государственного издательского объединения Украины как центрального органа, который осуществлял общее руководство государственным издательским делом в УССР в первой половине 1930-ых годов.

Ключевые слова: *издательство, издательская деятельность, книга, печатная бумага, полиграфическая промышленность.*

V. K. Molotkina

**THE LOGISTICAL SUPPORT OF THE SOVIET UKRAINE'S
PUBLISHING HOUSES IN THE SYSTEM
OF THE STATE-PUBLISHING UNION OF UKRAINE (1930-1934)**

The article deals with the logistical support of the Soviet Ukraine's publishing houses in the system of the State Publishing Union of Ukraine as a central body performing general management of the state publishing business in the Ukrainian SSR in the first half of 1930s.

Keywords: *publishing house, publishing business, book, printing paper, printing industry.*

Надійшла до редакції 6 березня 2013 року

* * *